

לשון נופל על מתמטיקה

מלחמת השברים

אפריים קישון

מתוך הספר "ספר משפחתי", הוצאת ידיעות אחרונות - ספרי חמד (1985)

באביו כדי לפתור את בעיות החשבון שלו בבית-הספר. במקרים כאלה אני נאלץ לבצע חשבונאות כפולה למען שמור על כבוד ראש-המשפחה העברי. ואני מלווה את פעולות החילוק בתוך ראשי בהונגריה חרישית, ומשמיע אותן בקול רם בשפתנו הקדושה. אין תימה בדבר, שאני מתבלבל בסבך הזה, הבא ללמדינו, שהחילוק אינו ניתן לחלוקה...

- אתה צריך לעשות את השיעורים בעצמך-אני נוזף בעמיר- התרכז, למען השם!

וכי אוכל לגלות לצאצאי הרך, שאינני מבין דבר ושני-שליש דבר ממה שפיו פולט? שאין לי מושג, מה זה שבר אין-סופי, מחזורי, לא-טהור, כשהוא, השבר המחורבן הזה, נוסף לכל, גם מתפרק לגורמים ראשוניים?

- הכל אפשרי - עונה אבא'לה - שאלה של רצון. חזור תיכף ומיד אל החדר שלך!

תמיד השברים האלה. ספר החשבון של עמיר מלא וגדוש שברים, הכול הרוס שם, בנוסח של $\frac{1}{17}$ ופעם מצאתי אפילו $\frac{8}{6371}$, שהוא תופעה חולנית לחלוטין. אין פלא שאני שבר-כלי אחרי כל התמודדות עם חומר הלימודים של כיתה ו'. בגילי נוח לאדם לשכוח את נעוריו, ולא לחדש אותם בכל רגע כקדם.

אולם מה עושה הקדוש ברוך הוא, זאת אומרת מרכז טיסות החלל? הוא המציא בשבילי, ממש ברגע האחרון, את מחשב-הכיס המופלא. הקומפיוטרים הננסיים האלה, בגודל של קופסת-גפרורים מפותחת, מבצעים את כל הפעולות בחשבון בקלות יתרה, ויתרונם המיוחד בעולם המדע מתבטא בכך, שאפשר להבריחם במכס בלי בעיות. על שולחני מונח מזמן פלא אחד יפאני, עם זכרון פנומנאלי, וכל אימת שיש לי קשיים בחשבון, אני פורט על כפתוריו כעל פסנתר משובח, ולא עוד אלא אני אף ממציא לעצמי בעיות מתמטיות כדי לנגן אותן על הקומפיוטר. הלא זה ממש משכר, השיכלול הזה.

לפני כחודשיים הלך לעולמו האיש "שעשה הכי הרבה חשבון" עם החברה הישראלית.

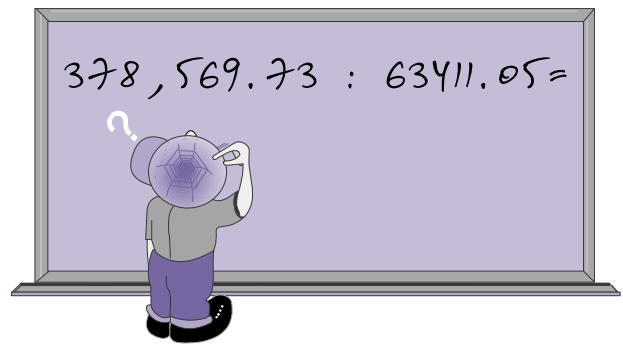
קישון, גדול הסאטיריקנים שקמו למדינה מאז ראשיתה, הצליח להעלות את הסאטירה וההומור לדרגת אמנות והשכיל להציג בה את החברה הישראלית המתהווה על כל פניה.

יצירתו הפכו לנדבך חשוב בתרבות הישראלית ותורגמו לרוב שפות העולם.

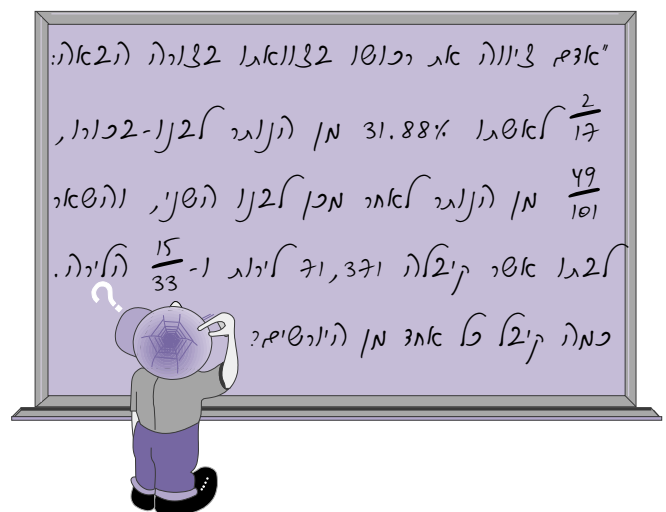
קישון שבמהלך השנים כתב על כל פרט והתרחשות בחברה הישראלית, לא פסח גם על שיעורי החשבון של בנו ועל המצאת המחשבון.

והנה עולה שוב לדין הנושא - "מחשבון - כן או לא?" והפעם מהזווית המיוחדת של קישון שכבר איננו איתנו יותר.

קורה ועולה ישן כמוני מתעורר בוקר אחד על מירבצו ונזכר תוך הרגשת סיפוק, שהלילה, בחלומי, שוחח בעברית צחה עם הסבתא שלו בעיר קישקונפלאג'האזה. זוהי, בלי תפונה, גולת הכותרת של התבוללות מרבית בארץ-ישראל, המעמידה בצל אפילו את תשוקתו של המחבר לזיתים שחורים. לא אחת עושים אנו חשבון-נפש מקיף ושואלים את מעינו, מה עוד שרד לנו מן הגלות ההונגרית הרחוקה, חוץ מן המבטא המילעלי העיקש, שמרבית מכרינו וידידנו מתחילים לדבר בו כל אימת שפוגשים אותנו? אכן, נשאר רק דבר אחד: **מחלקים בהונגרית**. הכוונה לפעולה המתמטית. לחבר ולחסר עוד איכשהו מסוגל אנוכי בשפת התנ"ך, אבל אין זה נושא של ויכוח, כי לחלק אפשרי אך ורק בשפה ההונגרית. על כן אין כותב שורות אלו פוסק מלהתפלא, כיצד מוכשרים לבצע פעולות חילוק כלשהן אותם התושבים, אשר אינם שולטים בשפה ההונגרית. מכל מקום עובדה, שבני האמצעי עמיר עושה זאת בלא מאמץ. ונוסף לכך, הוא נוהג להיעזר מידי פעם

סהדי במרומים, שלמראה הספרות האלה הייתי מרגיש בתקופה הטרום-קומפיוטרית ליאות נפשית הגובלת בעילפון. אילו היה תלוי בפתרון החילוק הזה כל עתידי, הייתי מוותר על העתיד ורץ לתוך אפלת הצהריים בזעקת שבר. שיעזבו אותי במנוחה. אלא מה. מאז יש לי הקומפיוטר החשמלי בבית, אני רק מאכיל אותו במטען הדרוש, ולוחץ על הכפתורים ו-פינג! תוך שבר של שנייה יש לי התוצאות. יש רק דופי אחד בדבר, שגם לעמיר יש. כלומר הילד העירני גילה בחושו החייתי החד את האפשרויות הטמונות בהתפתחות הטכניקה במעוננו. כמה ימים בלבד אחרי רכישת הפלא היפאני הפתעתי את בני ליד המכשיר בחשכת חדר עבודתי, כשבידו האחת הוא מחזיק את ספר הלימוד בחשבון, ובידו השנייה הוא פורט על הקומפיוטר בווירטואליות של עילוי. תן לאצבעות ללכת במקומך... - מה אתה עושה פה? - גערתי במסתנן הקטן - עשה את שיעוריך בעצמך! עמיר הראה לי את השיעור, במדור הפופולרי של הספר נסה את כוחר:

יש להודות שהמורישה הוא אדם מופרע קשות, או רצה מן הסתם להתנגקם במשפחתו אחרי מותו. מכל מקום, אין זה מונע מצאצאי לפתור את כל הקומפלקס הזה באופן מאנואלי כתרגיל של חמש אצבעות.

- בני - אני מנסה להחזירו למוטב - אתה צריך לעשות את הפעולות המתמטיות בעיפרון ובמחברת.
 - למה - שואל בני - למה לעבוד?
 - מפני שלא תמיד יהיה המכשיר בהישג ידך. מה תעשה אם ייגמרו בו הסוללות?
 - אקנה חדשות.
 - ובשבת?
 - אשאל את הקומפיוטר של גילי.
 - ואם הוא לא בבית?
 - אז אשאל אותך.
 הוא ג'ינג'י, הילד. ונוסף לכך, לכל אחד מחבריו יש לפחות מחשב אחד בבית. ההורים המטומטמים מביאים אותם בתוך כיס מעיליהם בצלם את ההקלות במכס. הם מגדלים בלוא יודעין דור חדש בארץ, אשר אינו יודע לחלק בשום שפה שבועלם. דור מידבר הטרנזיסטורים.
 אני כשלעצמי פתרתי את העניין החינוכי במחי יד. כלומר, באחד האמשים הגשמיים האלה נפל המחשב מידי. או שמא היתה זו הפלה מלאכותית, לפרויד פתרונות. מכל מקום הפלא היפאני צנח ונשבר לרסיסים. מקוסם השברים נשאר השברים בלבד. פישפשי קצת בעיי המפולת והדם קפא בעורקי. אני נשבע לקורא בנקיטת חפצים שונים, שאין בקומפיוטרים האלה אף גלגל אחד לרפואה, אלא רק לוחות שטוחים לגמרי עם כל מיני קווים מודפסים עליהם. וזה, האפס הקטן הזה בלי גלגלים, מבצע תוך שניות פעולות חשבון מסובכות, שמהן לי, לסופר בעל עמדה, מלבינות השערות בסיטונות. איך הוא עושה זאת, לכל הלוחות?
 אני מפחד מהם. דיבוק זעיר מתגורר בתוך המחשבים הקטנים האלה, בלי צל של ספק.
 אבל הנוער איננו ירא. לפחות עמיר קיבל את הידיעה על גמז המכשיר בשלווה חשודה. אשתי הקטנה גילתה לי את חששה הכבד:
 - אפרים - היא אמרה לי באותו יום רביעי - לעמיר יש קומפיוטר משלו!
 אכן, מלחמת השברים עברה למחתרת. ערכנו חיפוש מדוקדק בחדרו של בני והעלינו חרס. הקטנה טוענת, שיש לכיתה סליק בבית-הספר, שם הם מסתירים את המכשירים. יש כבר קטנים כאלה שאפשר להחביא באוזן. מכל מקום, בזמן האחרון החל עמיר פתאום להצטיין במתמטיקה, והוא מחייך כמו המחזר של מונה לזיה. **אולי הוא צודק, העתיד שייך למחשבים ולננסים. לא נשאר לי לקלל חרש בהונגריה. לחלק כבר גם אני לא יודע.**